

عنوان مقاله:

نقش اثرات الگوی پیوند از دور دریای شمال-خزر در نوسان پذیری دماهای بیشینه ایران

محل انتشار:

فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی، دوره 20، شماره 56 (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 17

نویسندگان:

یوسف قویدل رحیمی - آب و هواشناسی، گروه جغرافیای طبیعی دانشگاه تربیت مدرس

منوچهر فرج زاده اصل - سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی، دانشگاه تربیت مدرس

داریوش حاتمی زرنه - آب و هواشناسی کاربردی، دانشگاه تربیت مدرس

خلاصه مقاله:

الگوی پیوندازدور دریای شمال-خزر به عنوان یکی از الگوهای پیوندازدور جوی تاثیرگذار تراز ۵۰۰ هکتوپاسکال، نقش مهمی در تغییرپذیری منطقه‌ای دمای و هیدرواقليم شرق مدیترانه دارد. در پژوهش حاضر به بررسی ارتباط بین الگوی پیوندازدور دریای شمال-خزر با نوسانات دماهای بیشینه ایران در یک دوره بلندمدت ۶۰ ساله (۱۹۵۰-۲۰۱۰) پرداخته شده است. نتایج تحلیل همبستگی پیرسون به عنوان روش اصلی مورد استفاده در این پژوهش مبین وجود رابطه معنی‌دار و معکوس بین دمای بیشینه اکثر ایستگاه‌های منتخب با الگوی پیوندازدور دریای شمال-خزر است. این امر حاکی از کاهش دما در فاز مثبت الگوی پیوند از دور دریای شمال-خزر و افزایش دما در فاز منفی می‌باشد. از نظر زمانی، ضرایب همبستگی مورد محاسبه نشان از ارتباط معکوس و معنی‌دارتری بین دمای ایستگاه‌ها و الگوی دریای شمال-خزر در ماه‌های ژانویه، فوریه، مارس و تقریباً ارتباط مستقیم اکثر ایستگاه‌ها در ماه آگوست است. در بازه زمانی ماهانه بیش‌ترین میزان همبستگی ماهانه در بین ایستگاه‌ها با ۳۴۲/۰- در ماه ژانویه مورد محاسبه قرار گرفت. بررسی ضرایب همبستگی فصلی نیز بیانگر ضریب همبستگی معنی‌دار دماهای بیشینه زمستان به میزان ۲۱۲/۰- دارد. به لحاظ دوره‌ای، نتایج بیانگر ارتباط قوی دوره سرد در اکثر ایستگاه‌ها با الگوی مورد مطالعه می‌باشد. تحلیل آرایش الگوهای جوی تراز ۵۰۰ هکتوپاسکال در فازهای منفی و مثبت نشان می‌دهد که در فاز مثبت، استقرار ناوهای عمیق بر روی دریای خزر، عراق، ترکیه و ایران و همچنین قرارگیری ایران در بخش شرقی محور ناوه و از طرفی استقرار پشته‌ای بر روی دریای شمال و اروپا باعث انتقال دماهای سرد شمال اروپا و جنب قطبی به سمت ایران می‌شود. اما در فاز منفی قرارگیری ایران در زیر محور پشته مستقر بر روی ایران منجر به ایجاد جوی پایدار با وزش ضعیف مداری و دماهای گرم شده است. بنابراین با وزش هوای گرم و خشک آفریقا، عربستان و عرض‌های پایین، دمای ایران بالاتر می‌رود.

کلمات کلیدی:

دمای بیشینه، پیوند از دور، الگوی دریای شمال-خزر، ایران

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1313708>

